

Wielkopolska

Album widoków

Kalisz. Panorama od północy. 1831 r.

Wielkopolska (łac. Polonia Maior) to historyczna dzielnica środkowej i zachodniej Polski, rozciągająca się w dorzeczu środkowej i dolnej Warty.

To tutaj rodziły się zęby przyszłego państwa polskiego, tu Mieszko I przyjmował chrzest, a Bolesław Chrobry w 1000 roku gościł cesarza Ottona III. Tu powstawały najstarsze miasta Polski, tędy przechodziły wielkie nawałnice wojenne, ludność polska skutecznie opierała się germanizacji, a po wygranej powstaniu wielkopolskim odradzało się państwo polskie. Ziemie te zawsze związane z Polską

w dużej mierze stanowiły i stanowią o obliczu naszego kraju.

W naszym albumie przedstawiamy widoki najważniejszych miejsc Wielkopolski. Najstarszy z prezentowanych pochodzi z 1509 roku. *Widok katedry gnieźnieńskiej* zamieszczony został w antyfonarzu Klemensa z Piotrkowa, który przechowywany był w Bibliotece Kapitulnej w Gnieźnie (obecnie Muzeum Archidiecezjalne w Gnieźnie). Autor tej miniatury nie jest znany. Najstarszy z kolei zachowany do naszych czasów widok Poznania pochodzi ze słynnego monumentalnego

dzieła *Civitates orbis terrarum* Georga Brauna, Franza Hogenberga przedstawiającego widoki miast świata. Widok z 1618 roku przedstawia panoramę Poznania jako renesansowego miasta otoczonego murem obronnym. Słynny śląski wedytysta Friedrich Bernhard Werner (1690 – 1776) rysował także miasta Wielkopolski; w albumie przedstawiamy panoramy Cieszkowa i Paradyża jego autorstwa.

Najstarsze miasto Polski z pierwszej połowy XIX wieku prezentujemy w ujęciu Carla Stuckarta, jest to panorama Kalisza od północy.

Duże zasługi w odwzorowaniu Poznania miał Julius von Minutoli (1804 – 1860). Urodzony w Berlinie, syn pruskiego generała, od 1832 do 1847 roku przebywał w Poznaniu pełniąc tam m.in. funkcję dyrektora policji. Będąc wszechstronnie utalentowanym – skomponował operę, wykonał około 100 rysunków przedstawiających widoki i zabytki Poznania, oraz kilku miast Wielkopolski. Wykonywane piórkiem i tuszem rysunki do dziś stanowią cenne źródło ukazujące miejsca jakie już nie istnieją, bądź zostały zmienione.

W latach 1842 – 1843 ukazała się publikacja Edwarda Raczyńskiego *Wspomnienia Wielkopolski to jest województw poznańskiego, kaliskiego i gnieźnieńskiego*. Hrabia Edward Raczyński był od 1841 roku posłem na sejm prowincjonalny w Poznaniu. Będąc zwolennikiem współpracy z Prusami dążył jednocześnie do zachowania języka polskiego. Edward Raczyński znany jest przede wszystkim jako fundator Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu. *Wspomnienia Wielkopolski* uważane są za pionierskie w literaturze krajoznawczej. Zawierają ponad 40 rysunków z różnych ważnych miejsc trzech województw Wielkopolski. Tu przedstawiamy większość z nich wg egz. albumu przechowywanego w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie.

Berliński księgarz, pisarz i wydawca Alexander Duncker

Panorama Poznania z 1618 r.

Jarocin. 1850 r.

Grocholin. 1850 r.

w latach 1857 – 1883 wydał imponujące dzieło *Wiejskie siedziby mieszkalne, pałace i rezydencje rycerzy – posiadaczy ziemskich w monarchii pruskiej, wraz z królewskimi dobrami rodzinnymi, domowymi, niepodzielnymi i prywatnymi(...)*. Zbiór ten składa się z 16 tomów, zawiera 960 kolorowych litografii wraz z ich opisem w języku niemieckim. Z tego zbioru 52 litografie ukazują zamki, pałace, siedziby letnie, dwory wiejskie i rezydencje pozostające w granicach Wielkopolski. W naszym albumie prezentujemy je wszystkie.

Najstojniejszym polskim wędzycą XIX wieku był bez wątpienia Napoleon Orda. Brał udział w powstaniu listopadowym, a po jego upadku na piechotę dotarł do Paryża, gdzie zamieszkał. W 1865 roku wrócił w swe rodzinne strony. Kilka lat później rozpoczął dokumentację najważniejszych widoków historycznych Polski. Co roku latem przemierzał setki kilometrów by utrwalić dla potomnych miejsca jego zdaniem ważne dla historii i kultury polskiej. Owocem tych peregrynacji było tysiące rysunków, z których 260 jako litografie ukazało się w albumie podzielonych na osiem serii pod tytułem *Album Widoków Historycznych Polski poświęcony Rodakom rysowany z natury przez Napoleona Ordę*.

Seria V to *Album widoków przedstawiających miejsca historyczne Księstwa Poznańskiego i Prus Zachodnich* wydany w Warszawie w 1880 roku.

Litografie w tym albumie zostały wykonane w słynnej pracowni litograficznej Maksymiliana Fajansa w Warszawie. Przedstawiamy w naszym albumie rysunki miejscowości położonych w Księstwie Poznańskim.

Album widoków Wielkopolski nie byłby pełny, gdyby zabrakło w nim fotografii Leonarda Durczykiewicza. Ten urodzony w Czempiniu wszechstronnie utalentowany fotograf, handlowiec, cukiernik, muzyk i przedsiębiorca znany jest ze swego wielkiego dzieła *Dwory Polskie w Wielkiem Księstwie Poznańskiem*, którego był autorem i wydawcą. Zamieścił w nim 238 fotografii pałaców i dworów Wielkopolski, dbając o to, aby każdy region (powiat) był odpowiednio reprezentowany.

W naszym wydawnictwie prezentujemy ponad 360 obiektów (380 reprodukcji), część z nich

Wielkopolska. Album widoków

264 strony, 24x33 cm, oprawa twarda, ekologiczna skóra. Wydanie w potrójnej wersji językowej (j. polski, j. angielski, j. niemiecki). Wszystkie egzemplarze numerowane, złożone brzeży kart.

Wydawca:

Oficyna Wydawnicza Proszówki
32-700 Bochnia, Proszówki 361
tel. 513 140 200
redakcja@ziemiabochemska.pl

znikła bezpowrotnie z krajobrazu Wielkopolski, niektóre niszczone, ale wiele zostało odrestaurowanych i obecnie cieszą właścicieli, okolicznych mieszkańców i turystów. Niniejszy album pokazuje

jak piękną krainą była i jest Wielkopolska, a znając zaradność jej mieszkańców pozostaje wierzyć, że w przyszłości będzie jeszcze piękniejsza.

Piotr Skoczek

Mogilno. Napoleon Orda. 1880 r.